WASHINGTON D C

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 141. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 2-го липня 1942. No. 141. Jersey City, N. J., Thursday, July 2, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

КОНГРЕС УХВАЛИВ ЗА ОДИН ДЕНЬ ВИДАТИ 45 БІЛІОНІВ

ВАШИНГТОН. — У вівторок, 30. червня, як в останній день фіскального року, конґрес поспішився відголосувати різні ухвали про видатки, без яких уряд не міг правно робити видатків. Ухвали роблено в такому поспіху, що за один день принято ухвали на видання близько 45 біліонів долярів.

Фіскальний рік закінчився зростом державного довгу до 76 біліонів 586 міліонів долярів, а дефіциту до 19 біліонів 244 міліонів. Війна коштує по $1.15 на день на особу, а уряд дістає на це податками 37 центів.

При ухвалюванні видатків конґрес рішився не продовжувати таборів цивільної консервації („Сі-Сі-Сі"). Департамент рільництва теж не дістав відповідних ухвал.

УРЯД ПОКІНЧИВ РЕЄСТРАЦІЮ ДОЗРІЛОГО НАСЕЛЕННЯ.

ВАШИНГТОН. — У вівторок зареєструвалися до військової служби молоді мужчини, що покінчили 18, 19 і 20 літ життя. Цим уряд викінчив реєстрацію дозрілого мужеського населення Злучених Держав. Тепер федеральний уряд має до розпорядимости приблизно 43 міліони мужчин, з котрих може покликати потрібних йому людей до всякої служби при обороні краю.

УРЯД ЗАДЕРЖУЄ КОРАБЕЛЬ З УТІКАЧАМИ.

НЮ ЙОРК. — Вісімсот втікачів з країв, окупованих Німеччиною, що прибули на шведському кораблі „Дротінґгольмі", задержали федеральні урядники в нюйорському порті для переведення серед них докладних допитів.

Як лише корабель причалив до берега в Джерзі Сити, по спокійній подорожі з Лисбони, федеральні аґенти перебрали владу над кораблем й повідомили пасажирів, що ніхто з них не сміє виходити з корабля, поки не буде допитуваний. По кількох годинах допитів випущено лише частину. Ці пасажири оповідали, що їм ставили різні питання, що відносяться до ведення війни; між іншим питалися, чи не було на кораблі пронімецьких балачок.

РОЗКРИВАЮТЬ МИНУЛЕ САБОТАЖИСТІВ.

ВАШИНГТОН. — Департамент скарбу розкрив, що два зо саботажистів, висаджених на американську землю з німецьких підводних човнів, а саме Едвард Керлінґ і Герман Нойбавер, уже давно попали під підозріння уряду. У 1939. і 1940. роках побережна сторожа підозрівала 5 німецьких моряків за пачкування матеріялів для німецьких рейдерів здовж побережа Антлянтику, вдаючи при тому що вони їздили собі морем для приємности. Прибережна сторожа часто входила на їх яхту й робила ревізії, чим довела Керлінґа до такої люти, що він кричав: „Чи це вже стало злочином бути німцем?"

БЕРУТЬСЯ ДО ОХОРОНИ БЕРЕГІВ.

НЮ ЙОРК. — Вістка про висадження на американський беріг з німецьких підводних човнів саботажистів зелектризувала видно населення, головно людей, що живуть на берегах Атлянтику. Появилися різні пляни для захорони берегів перед повторенням таких подій.

Один з плянів полягає на постійному патролюванні берегів сторожами й собаками. Радять уставити такі собаки що чверть милі, головно на відлюдних побережах.

У Мінеолі, осередку повіту Насав, на Лонґ Айленді, відкрито першу школу для „цивільних звідунських аґентів", котрих вишкіл і обовязки „будуть наскрізь тайні й конфідентні".

НІМЕЦЬКИЙ ОФІЦИР-ЛЕТУН СВІДЧИТЬ ПРОТИ СВОГО ДОБРОДІЯ.

ДІТРОЙТ (Мишиген). — Ганс Петер Круґ, надпоручник при німецькій летничій службі, станув тут на процесі як свідок у справі Макса Стефана, дітройського коршмаря, котрий обвинувачений за те, що свідомо помагав Круґові ховатися в Дітройті після втечі з канадійського табору для німецьких воєнних бранців.

Круґ оповідав, як Стефан давав йому мешкання й гроші на прожиток і розривки, знаючи добре, що він німецький летун. Доперва як адвокат обвинуваченого запитав офіцира, чому він зізнає проти свого добродія ,офіцир став виправдуватися перед суддею, що він не мав наміру зізнавати проти свого добродія, але його побаламутили федеральні аґенти.

Стефан відповідає за злочин державної зради, за котрий його жде кара смерти.

ДАЛІ ТОПЛЯТЬ КОРАБЛІ.

ВАШИНГТОН. — За заявою департаменту фльоти, 67 моряків стратило життя при затопленні підводними човнами й мінами ще 3 інших кораблів при берегах Атлянтику.

Німеччина Поспішається з Відповідю Арґентині

БУЕНОС АЙРЕС. — Німеччина вже вислала Арґентині відповідь на її ноту протесту проти затоплення арґентинського корабля „Ріо Терсеро", котре довело поважні частини арґентинського населення домагатися зірвання зносин з Німеччиною. Відповідь доручено протягом трох днів, установлених арґентинським урядом для відповіді. Поспіх при висилці відповіді вказує на сильне бажання Німеччини полаґодити справу в мирний спосіб. Як уряд дістав цю відповідь, він негайно попросив конґрес не розглядати справи затоплення корабля „Ріо Терсеро", до часу, поки уряд простудіює відповідь. Це дало основу до чуток, що відповідь Німеччини невдоволяюча та що арґентинський уряд пробує заставити німецький уряд змінити цю відповідь.

БРАЗИЛІЯ ОБУРЕНА НА ПОГРОЗИ НІМЕЧЧИНИ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Німецьке радіо загрозило Бразилії репресіями, якщо Бразилія не перестане своїх „брутальних аґресій" на підданих держав Осі. Бразилійські урядники клеймують цю загрозу як ґлупоту, а ґазети пояснюють її як крок, призначений для піддержання протибразилійських настроїв серед німецьких іміґрантів. Рівночасно ґазети заперечують, що арештованих бразилійським урядом італійців і німців трактується в таборах не по людськи.

БРАЗИЛІЯ РОЗБИЛА ШПИГУНСЬКУ ШАЙКУ

ПЕРНАМБУКО (Бразилія). — Бразилійський уряд розкрив і знищив шайку німецьких шпигунів, що оперували в північній частині Бразилії. На їх чолі стояв Ганс Гейнріх Сейверт, менаджер одного німецького бизнесового дому в Пернамбуко. Він уживав невидимого чорнила для кореспонденції з членами своєї шайки й мав радіову розсильну стацію.

ВИЛКІ КРИТИКУЄ КРИТИКУВАННЯ АНҐЛІЇ ЗА ВЕДЕННЯ ВІЙНИ

НЮ ЙОРК. — Вендел Вилкі, видний републиканський політик, остерігав у своїй промові перед ґрупою бизнесменів, перед несправедливим критикуванням британських воєнних зусиль. Він вказував на те, що британці воюють відважно, та радив американцям передовсім дивитися на себе.

Британці далі Бомбардують Бремен

ЛОНДОН. — Британські літаки великою [illegible] налетіли [illegible] за порядком на німецьке місто Бремен і скинули на нього тисячі тон вибухового матеріялу. Ціле місто горить. Те місто має важні порти і склади для німецьких субмарин.

БОЇ НА СХОДІ

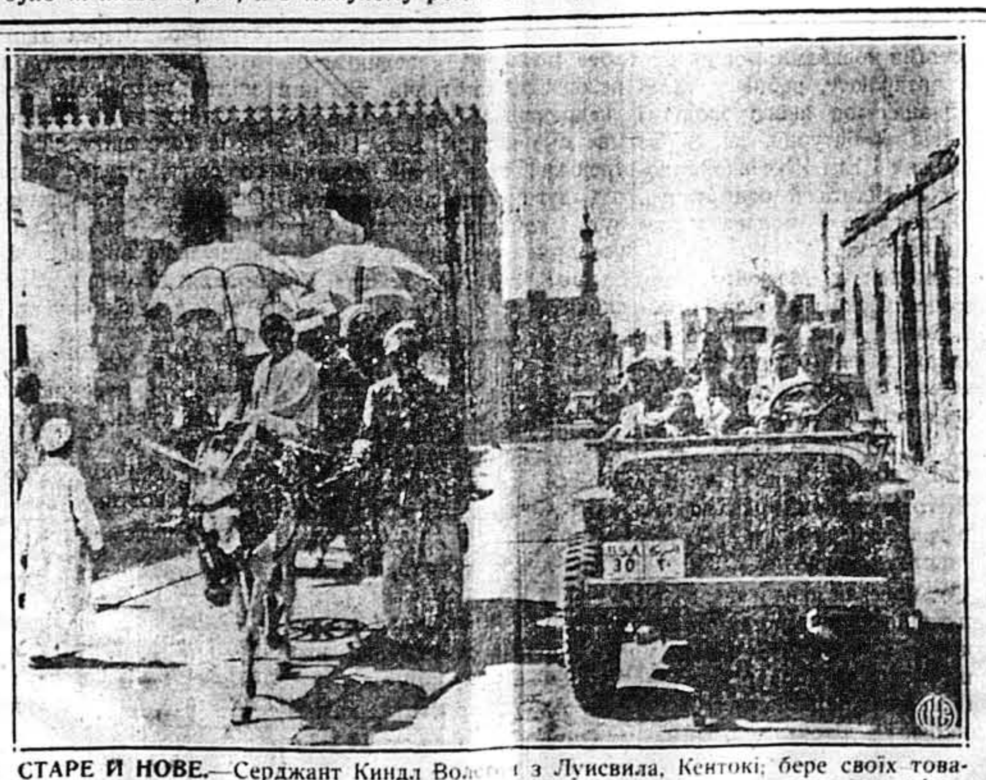
МОСКВА. — Совєтські війська своїми повзами і гарматами загородили шлях німецьким військам, які з Курська розпочали офензиву в полудново-східному напрямку. В однім місци совєтські війська заманили в лапку більшу скількість німецьких повзів і їх знишили. В трьох днях німецької офензиви на цім відтинку німці втратили 350 повзів. Зате положення біля Севастополя знов погіршилось. Німці переплили північний залив і дістались на узгіря, звідки можуть гарматами обстрілювати останні оборонні позиції совєтських військ.

НАЇЗД НА ЯПОНСЬКУ БАЗУ

МЕЛБОРН. — Австралійське військо має свої „командос". Вони виконали напад на японську базу Салямоу в Новій Ґвінеї і завдали японцям тяжкі втрати. Ніччю, тихцем, вони наїхали на японські позиції, вбили, або ранили 60 японських вояків, а багато взяли в полон. Крім того понищили всі військові обєкти. Виконавши ту роботу, вони відплили назад на своїх кораблях. Сами вони понесли дуже малі втрати, бо було лише двох їх вояків ранених.

ЗДОРОВЛЯ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН. — Анґлійський міністер здоровля Ернест Бравн зробив в парляменті дуже цікаву заяву відносно здоровля анґлійців підчас війни. Він сказав, що кількалітня війна не то, що не ослабила загально анґлійського здоровля, але його поправила. Всі недуги, крім сухіт, зменшились. Зменшилась також смертність. Замітне те, що число умово хорих підчас війни значно зменшилось, замісць збільшатись. В 1938 р. було біля 30,000 умово хорих. В 1940 було їх лише 28,000, а в минулому році лише 26,000.

СТАРЕ И НОВЕ.—Серджант Киндл Вол[illegible] з Луисвила, Кентокі; бере своїх товаришів провезтися військовим „джіпом" по вулицях незнаного египетського міста. На ліво віз, запряжений ослом, — старий спосіб комунікації. Єгиптяни носять парасолі, але американці з сонця собі нічого не роблять.

ЗМІНА КОМАНДИ В ЄГИПТІ

ЛОНДОН. — Премієр Чорчил в парляменті заявив, що головний командант британських сил на Близькому Сході, ґен. Окінлик (Афлек), увільнив ґен. Річого з дотеперішньої команди британською восьмою армією в Єгипті, а сам перебрав команду над тим відтінком. — Британське військо в Єгипті далі відступає взад, але цей відступ має тактичний характер, а саме, щоб видовжити німецькі лінії достави, та вдержувати фронт все в пливкім стані, доки не наспіють належні скріплення. Британські і американські літаки завдають колюмнам маршала Ромеля великі шкоди і це головно завдяки їм положення в останніх днях для британців дещо поправилось. Проте ситуація дуже поважна, бо ворог зайшов вже на сто миль від головної египетської бази, Александрії. (Британський адмірал Конінґгем, який впродовж двох літ командував британською середземноморською фльотою, перебуваючи в Америці заявив, що хоч Александрія булаб великою втратою для британської фльоти, але без неї остаточно та фльота зможе обійтись, маючи до розпорядимости порти в Гайфі, Порті Сейд і Байруті).

НЕДОВІРЧИВІСТЬ ІТАЛІЙЦІВ.

БЕРН. — Італійські ґазети виявляють надсподівану обережність в звідомленнях про їхні перемоги в Єгипті. Вони стверджують, що ті перемоги дуже великі, одначе вони ще не рішальні ,бо ґен. Окінлик (Афлик) правдоподібно уживає підступу, щоб заманити війська Держав Оосі в прикріше для них положення. Британці мають на Близькім Сході ще крім восьмої, тепер воюючої армії, девяту і десяту, що стоять в Сирії і Палестині. Ті армії уявляють собою велику бойову силу. Якщо вони не є вичерпані, то теперішньої перемоги в Єгипті не треба уважати за остаточну, бо ще довго прийдеться змагатись за Єгипет, кажуть італійські ґазети.

[illegible] РОБОТА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

ЛІСБОНА. — Міжнародний Червоний Хрест почав творити свою власну торговельну фльоту, щоб при її помочи привозити зо світа харчі для вмираючого европейського населення. Ті кораблі матимуть великі знаки Червоного Хреста і назватимуться по португальськи „Церітас", себто „Милосердність". Заряд Міжнародного Червоного Хреста сподіється, що воюючі сторони на широких морях не будуть затопляти тих кораблів.

НІМЕЦЬКІ ҐАЗЕТИ ДЛЯ ЧУЖИХ РОБІТНИКІВ.

БЕРН. — Німецькі власти постановили подавати чужим робітникам, які працюють в Німеччині, „достовірні інформації" про події в світі і в тій цїли видаватимуть сами для них ґазети в їхній матерній мові. Вже такі ґазети почали виходити для французів, флямандців, данців, італійців, словаків, хорватів, болгарів і еспанців. Для українців зачне така ґазета виходити в половині липня.

НІМЕЦЬКА АДМІНІСТРАЦІЯ НА УКРАЇНІ.

АНКАРА. — Новинкарська аґенція ОНА з Анкари доносить, що на основі німецької ґазети „Дойтше Украіне Цайтунґ" виходить, що німці на Україні задержали в своїх руках усю адміністрацію і не залишили навіть тіни якої небудь самоуправи. Згадана ґазета пише, що всі важніші уряди на Україні є в руках німців. А тому, що німців замало, щоб все забрати в свої руки, треба доповняти нижчі уряди українцями. Найвища посада, яку українець може займати, це бурмістр якогось міста. Всі українці підлягають німецьким урядовцям. На чолі українських урядовців стоїть німецький „територіяльний комісар" і це дотепер є найнижчий ступень німецької адміністрації на Україні. Нижче них вже йдуть українці. Ті територіяльні комісарі підлягають пятьом ґенеральним комісарам, які урядують в Житомирі, Києві, Миколаєві, Дніпропетровську і Полтаві. Ґенеральні комісарі підлягають комісареви Райху, Еріхови Кохови, а той підлягає міністерству в Берліні, котрим керує відомий Альфред Розенберґ.

НІМЦІ РОБЛЯТЬ ЗМІНИ В КОМАНДІ.

СТОКГОЛЬМ. — Достовірні джерела говорять, що німці поробили в команді своєї армії на Україні певні зміни. Вони усунули маршала Віцлєбена, котрого завданням було здобуття Кавказу, і настановили на його місце відомого маршала Бравхіча, що певний час був в неласці Гітлєра. Вкупі з тим мілітарні кола говорять, що треба сподіватись на Сході оживлених мілітарних подій.

НІМЕЦЬКІ ВТІКАЧІ В КРАКОВІ.

СТОКГОЛЬМ. — До Кракова й інших польських міст прибувають масово німці разом з родинами і там займають доми та мешкання поляків, викидаючи останніх на вулицю. Ті німці це втікачі з бомбардованих німецьких міст. З достовірних кол подають, що лише з Кольонії німці мусіли виселити 125,000 свого населення.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Фондів Для U.S.O.

Під таким наголовком помістив „Ню Йорк Таймс" передовицю, в котрій пише:

„Воєнний Фонд U.S.O. малощо перейшов тепер половину своєї дороги до своєї теперішньої цілі. В даний час організація сподівається зібрати 20 міліонів долярів, але постійне збільшування наших збройних сил робить це конечним, щоби в осені зібрати ще дальших 12 міліонів долярів.

„До цього часу місто Ню Йорк зложило понад 2 міліони 650 тисяч долярів на цю гарну справу. Це є щедрий дар, але треба ще більше. U.S.O. робить знамениту роботу для молодих людей у армії й фльоті. Воно дає їм приємний клюбовий дім, де вони можуть запізнатися з новими людьми, дає їм заняття й розривку в години їх дозвілля й піддержує їх „мораль" у найбільші критичні часи військової служби. Кожний, хто відвідав військовий табор, мав стільки доказів, скільки йому треба на вартість діяльности U.S.O.

„Розмірно мало з нас буде служити в рядах, але ми всі можемо давати й далі давати. U.S.O. виросло з малих початків на велику й гладко функціонуючу організацію. Воно потребує піддержки кожного американця на домашньому фронті".

До цих слів „Ню Йорк Таймсу" треба додати хіба кілька слів спеціяльно до американців українського роду. Коли U.S.O. відкликується за жертвами на роботу Обєднаних Службових Організацій, то воно має на думці й американців українського роду, як воно має на думці американців інших походжень. Через те американці українського роду не можуть відхилятися від цеї збірки, бо, мовляв, ми українського роду. Якраз противно, U.S.O. сподівається, що американці українського роду дадуть, як усі інші, певну пайку жертв. U.S.O. навіть дивиться за те, аби видно було, скільки саме дали на його акцію люди українського роду. При такім [illegible] збірки [illegible] доспіх збірки серед людей українського роду цим людям буде честь, як збірка гарно поведеться; одначе при такім уряджені збірки тим людям буде сором, як збірка не дасть сподіваної від них пайки.

Пишучи заклик до своїх читачів давати на роботу U.S.O., „Ню Йорк Таймс" не потребує ще вперед прочищувати всяке хабаззя, що наросло на дорозі до цеї роботи. Читачів „Таймсу" відай не треба переконувати, що на воєнний фонд для U.S.O. мають давати всі, без огляду на партії, так, як зо зібраних фондів будуть користати всі вояки; моряки й прибережні сторожі, без огляду на їх партійні приналежности. Не потребує теж „Таємс" писати, що збираючи фонди для U.S.O., громадські діячі роблять свою роботу безінтересовно та що всякі балачки про комісове це брехливі сплетні, що відай походять з підшептів ворогів. Все це читачі „Таймса" чейже розуміють самі. Для них вистарчає заклик, що важна справа потребує помочі. Так справу повинні би розуміти й ми.

Ідея, Що Одинока в Силі Замирити Світ

Як завести кращий новий лад у світі?

Ще ведеться люта війна по усьому світу між вільними Обєднаними Державами та державами Осі, ще у терпіннях та муці веться з болю розбавлений людський рід, а вже й нині живо обговорюється питання — як має виглядати повоєнний лад у світі, окуплений міліонами людських істот, біліонами надбаного століттями майна. Всі згідні, що він повинен бути кращий ніж дотеперішний. І зовсім слушно, бож божевіллям булоб боротися та приносити такі великанські жертви за щось гіршого, себто за ніщо.

Про справу будучого порядку у світі ведуться дискусії у пресі, на филях етеру через радіостації, на тему будучого порядку вже нині хоч ще осторожно виповідають свої погляди відповідальні державні мужі нашої країни. А всеж таки усі дискусії лишають за собою ще якусь неясність зогляду на непокінчене ще міжнародне криваве змагання. Це дає нагоду аматорам чужого добра пояснити заяви американських державних мужів по своєму, встановляти „свою справедливість", яка колиб була зреалізована, не то що не принеслаб спрагненому людству спокою, але навпаки сталаб джерелом нових міжнародних катастроф, а принесені криваві жертви дійсно булиб кинені на марно.

Геніальний Президент з перед 25 літ та його ідея світового замирення.

А всеж таки кожний вичуває, що справедлива розвязка конечна; вона вимагає **щоб кожному народови на світі дати волю по справедливости,** [illegible] І вона ря[illegible] **над другим,** бо з всякого чужинецького панування мусить вийти гноблення, а з гноблення нова крівава війна. Колиж знов станете говорити про справедливість, не треба думати, що усі її хочуть так само розуміти. Ми свідками саме тепер величезного крику на сторінках польської преси, що — мовляв — справедливим є, щоб над 10 міліонами західних українців та білорусинів панували поляки, яких на тих просторах не більше двох міліонів. Ба що більше, що тільки поляки мають вирішувати, які мають бути границі вільної Польщі, себто тільки вони мають сказати, над ким вони малиб ще панувати. Кожний розуміє, що це якраз пряма дорога до того, щоб змарнувати всі жертви тої кривавої різні, а світ за нових 20 літ знов кинути у криваву війну. Та не треба думати: що це поляки тільки одинокі так розуміють справедливість між народами. Так само думає кожний, хто загарбав чуже та його хотівби зберегти на дальше.

Видно, що треба якогось безсторонного мірила, що виразно вказувалоб, що є справедливим, а що несправедливим у співжиттю народів, коли то нарід справді дістає волю та коли один панує над другим. Таке мірило установив перед 25 літами геніальний американський през. Вудров Вилсон у своїй глибоко продуманій ідеї **про самовизначення народів.** Нині нерідко, якось тільки немов встидливо, немов мимоходом згадується про науку світового порядку того Великого Американця, дарма, що таки ніде правди діти, ніхто не в силі подати кращої розвязки того питання, від якого залежить майбутнє замирення світа.

Що це таке право самовизначення народів?

Поставмо собі ясно перед очи, що означає наука през. Вилсона про самовизначення народів, вложена в його історичних 14 точках до Конгресу в часі першої світової війни? Як вона хоче завести на світі справедливість? Наука през. Вилсона основно розглядає питання, про яке коротко говорить теж **Атлянтійський Чартер з наших днів, а саме, щоб ніякий народ не був приневолюваний жити під владою, якої він не хоче.** През. Вилсон каже, що щоб пізнати чи якийсь нарід хоче жити під такою чи [illegible] владою, не [illegible] що за нього говорив дотеперішний окупант; сам нарід мусить виявити свою волю.

А ту волю не так трудно пізнати, **тільки не треба у життя між народами вводити брехні та неправди. Кожний нарід на світі хоче сам бути паном на власній землі, кожний сам хоче собою рядити,** це основна і перша засада. Хто говорить інакше, той ширить міжнародну брехню, той сіє заколот між народами. З того теж, по думці през. Вилсона про право кожного народу на самовизначення, виходить, що всюди, де якийсь нарід живе в більшости, там має бути його власна держава. Себто на якій землі на приклад живе більше ніж 50% українців там має бути Україна, де такий відсоток є поляків там має бути Польща, де такий відсоток мадяр, румунів чи росіян там має бути Мадярщина, Романія чи Росія.

Що робити з обшарами з мішаним населенням?

І знов міжнародні баламути підносять таке, що — мовляв — тяжко сказати, де живе більшість того чи другого народу, бо декуди народи між собою дуже помішані тай списи населення, переводжені дотеперішньою окупантською владою, не все справедливі. Одначе цей закид, хоч в дечім і слушний, не є такою великою перешкодою у заведенні ладу та справедливости між народами. Таких просторів з помішаним населенням небагато. Звичайно межі межи народами нині в головних чертах наукою усталені та всім людям доброї волі відомі. На таких просторах, по науці през. Вилсона, треба відразу встановити національну владу.

Колиж дійсно десь сумнів, кого на тім просторі більше, хто мавби право, щоб той чи другий клаптик землі прилучити до його чи до сусіда держави, там проста справа — треба перевести в демократичний спосіб голосування населення, так званий плебісцит. Річ природна, що таке голосування мусить переводити хтось чужий, незаінтересований, щоб населенню забезпечити повну свободу рішення. З такої країни треба в першу чергу вивести військо та поліцію заінтересованих сторін, а голосування перевести під наглядом якоїсь тимчасової безсторонної влади, для якої є обоятним який буде вислід голосування та в чию користь.

В чию користь випаде таке свобідне голосування населення, до такої держави слід прилучити той скравок землі тільки зі застереженням, що переголосувана [illegible] мусить мати застережені міжнародними постановами такі права, щоб не було гнету і для тої меншини з боку влади настановленої більшістю.

Чому не введено Вилсонової справедливости по світовій війні?

Кожний бачить, що більше справедливої розвязки співжиття між народами, як це подумав през. Вилсон, не можна собі представити. Колиж нині цю науку немов забувається, а принайменше виразно про неї не говориться, то причини треба шукати не в її хибах, а в тім, що цю братолюбну ідею Великого Американця скомпромітували в часі по першій світовій війні таки самі переможці з французьким премієром Клемансо на чолі.

Насичені побідою вони не шукали, як през. Вилсон, міжнародної справедливости, тільки панування одних над другими. Всупереч американськ[illegible] засадам стали торгувати слабшими народами, як колись давно ніґрами. В той спосіб і сорок міліоновий український нарід попарцелювали між Польщу, Ромунію, Чехію а решту лишили Росії. Вони дійсно скомпромітували ідею Вилсона, хоч не принесли й своїм краям раю, тільки нові терпіння та катастрофу.

Чи право през. Вилсона противне спілкам вільних народів?

Самовизначення народів — кажуть вороги свободи — натворило багато дрібних держав неспосібних самостійно жити, краще кажуть спілки народів або федерації держав. Право Вилсона про самоозначення народів цілком не противне, щоб народи вязалися у спілки для кращого господарського життя, тільки хоче, щоб то сталося з власної волі кожного народу, а не шляхом приневолення його до якоїсь спілки, що рівне його поневоленню. Кожний нарід найкраще знає, що йому корисне, й тільки з вільних народів можуть повстати спілки народів, що забезпечить лад та спокій.

Ідея през. Вилсона стала новою евангелією для поневолених народів.

Люди в Америці не в силі собі навіть представити, як та наука Великого Американця одушевляла народи з кінцем першої світової війни та який великанський переворот вона викликала у їх думанню, які сили на волю вона розбудила у них. Вилсонівські засади про право кожного народу бути свобідним стали історич-

(Докінчення на сторінці 3-тій)

Чеський Саботаж Проти Німців

Нюйорська організація „Американські Приятелі Чехословакії" одержала звідомлення з Чехії, яке ілюструє засоби й способи боротьби, яких уживають чеські патріоти для боротьби проти німецької окупації. Цей документ говорить дослівно так:

„Провідник групи чеських саботажистів дістає вночі короткий приказ:

„Завтра в 4. год. 10 хвилин рано зо стації... виїзджає товаровий поїзд на російський фронт. Подбай, щоби він не приїхав".

„Приказ передав провідникові невідомий йому мотоцикліст. Приказ був непідписаний, але провідник не сумнівався в його правдивість, хоча все письмо було виписане на машинці. На приказі були саме нумери, що означали певне слово, клич на той день.

„Провідником саботажистів був студент. Він пішов долі вулицею, і там далі, застукав до дверей коршми. Звідти вибіг шофер таксівки. Вони поїхали разом до краю ліса. Там вони пішли в прямокутнику, аби переконатися, що за ними ніхто не слідить. Потім студент пішов на край поляни й видав крик пугача. Як почули відповідь, вони перейшли поляну й ввійшли до дому лісового сторожа.

„Жінка сторожа привитала їх, але без усміху. З її обличчя можна було вгадати, що її чоловіка потягнули недавно до концентраційного табору. Вона повела їх до пивниці, де за бочками були полиці, на котрих лежало багато пер різної величини. Студент вибрав з них шість та вернувся з шофером до таксівки. Вони поїхали до іншого ліса, недалеко коло залізничої лінії, і ждали кілька годин, а потім студент вийшов з ліса й зайшов в корчі здовж залізничої дороги.

„В кілька час по 4. годині рано зявився товаровий поїзд — вози, повні вугля, а за ними цистерни. Студент виняв перо, зазначене буквою К, зо своєї кишені і кинув його на малу плятформу на кінці цистерни. Його друге перо впало на солому на іншому возі. Третє й четверте спали на два інші вози з нафтою. Найгрубше перо кинув на дах закритого з усіх боків воза, котрий, як він обчисляв, певно везе амуніцію.

„Про наслідок довідалися вони на другий день, коли їм передано вістку, що на одній стації на захід від Львова була поважна залізнича катастрофа. Товаровий поїзд, що їхав до російського фронту, нагло й зовсім несподівано експльодував у пятьох місцях. На нього наїхав інший німецький поїзд, повний вояків. Вісімсот жовнірів було ранених, багато з них важко. Ґестапо арештувало багато підозрілих людей на стаціях, попри котрі їхав поїзд, але між ними не могло найти нікого, на котрого могло би вказати з усею певністю як на виновника".

Це все, що подає звідомлення. Факт це не відорваний, і звісно для такої справности в виконанні пляну, треба належного числа зорганізованих людей, і то людей, вишколених у своїм ділі.

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

29)

А гидоті й цього було мало: намоглася вона й такого вола під заріз дати, як Сірко, та дала була, але москалі скоро побачили, що без „Сірого" вовка пропаде і українська череда, що вовки-сіроманці з Криму, Туреччини й Польщі притьмом набіжать на Україну і переведуть чисто усі гурти і череди...

За останні часи гетьманування Демка Многогрішного від української гидоти пішла чутка, що до гетьманської булави дуже приглядається Іван Сірко, що поспільство і голота на його колеса воду гонять, що кожний запорожець за свого кошового і на чорта полізе, і що тоді москалям на Україні буцім то „нитка урветься". Пускаючи таку чутку, гидота боялась не за москалів, а за себе: їй би, а не москалеви при Сірковому гетьманстві урвалася нитка...

Як раз у ті часи, коли українська гидота довела Демка Многогрішного трохи не під заріз, Сірко з своїми січовиками задав доброго чосу при річці Куяльнику татарському мурзі Текмамбету і самого мурзу як качку на гнізді злапав. Злапавши Текмамбета, Сірко сам повіз цю цяцю у Курськ, в подарунок князю Ромодановському. На свою голову, він не взяв із собою ніяких із запорожців, бо їхав не в Крим і не в Туреччину, а в Московщину, через землі своєї неньки України.

Оттут то і спіткала його гидота на самому дворищи неньки України.

Полтавський полковник Хведько Жученко — ота ледача корова, що „розказувала волови" — налетів на Сірка з своїми козаками, мов на злого татарюгу, забив у тяжкі кайдани мов якого злодія і привіз у Батурин, де сиділа така, як і сам Жученко, гидота... А гидота й рада тому...

Гидота до Ромодана з довгим язиком...

Ромодан у Москві: „тому, що цей Сірко, забувши Господа Бога і твою, великого государя, до нього прихильність, задумав віддатися турецькому султанові, то"...

А за „то" вже стояли „батоги" і Сибір...

Батогів добрий цар не велів давати Сіркови, а на Сибір милостиво позволив.

І от повезли пана Івана, славного війська запорозького низового кошового отамана у далеку-далеку дорогу і не дали майже попрощатись і з жінкою, і з діточками... Тренькає дзвоник під дугою і день і ніч, тройка, не зупиняючись ні на хвилину, трійка за трійкою по етапах з ярижкою з „розбойного приказу" плече до плеча з Сірком, бо у „розбойному приказі" ярижці сильно наказано везти цього колодника до города Тобольська „без мотчання", з великим береженням, смотрячи за ним „недреманним оком"... І не дрімає око ярижне: день і ніч, і тренькає день і ніч дзвоник під дугою, та деколи брязнуть і кайдани Сіркові... А він усе думає, усе думає: за що? за що? Деж Твоя правда, Господи?

Не вжеж тепер правда — правда вже померла,
А щира неправда увесь світ зажерла?..

А он уже й гори заступили дорогу, високі, високі гори... То вже, мабуть, кінець світа: тут і Сибір кінчиться... Приїхали!

Так думає Сірко, та до ярижки:

— Будь ласка, пане москалю, чоловіче добрий, це вже ми приїхали у Сибір?

— Ах ти, простота, хахол! — сміється ярижка — це тільки Урал-батюшка.

— А Сибір? не вжеж ми ще не в Сибірі?

— Де там Сибір! Сибір-матушка за Уралом... Ех, хохли... всі подохли...

Ніколи, нікого і нічого не боявся Сірко, а тут стало страшно... Через такі гори і птиця не перелетить, а де вже звідти чоловікови вернутися! З Сибіру нема вже повороту, як із того світу... Та ще з того світу, буває, вертаються... Он баба Зубиха замирала, була на тім світі, усе бачила, і вернулась звідти... І Марко проклятий був у пеклі і вернувся, а із Сибіру не вернешся...

А гори так і обступають другом... А дзвоник все тренькає під дугою... Трудно коням бігти в гору... Тим часом москаль-підводчик заводить якусь московську пісню:

Ой і попила-ль боя буйная головушка, —
Пила она, братцы, — ох і погуляла...

Нудно Сіркови від такої пісні, і він згадує свої пісні, свої думи... А тройка піднимається все вище і вище... От вони вже вибились на самий шпиль, під самі хмари...

Коли дивиться Сірко — у праворуч від дороги стоїть камяний стовп.

— Звідси починається Сибір-матушка, — сказав ярижка, показуючи на той стовп.

— А до Тобольська далеко ще? — спитав Сірко.

— Ну, тут уже руку подати — верст сімсот-вісімсот, не більше.

— — — — — — —

А тими часами, поки Сірка везли до Тобольська, на правобережній Україні закрутилась і розгулялась така завирюха, що Москва разом схаменулась і тяжко задумалась над своєю помилкою; тепер вона побачила, що заславши Сірка у неволю, вона сама себе приборкала — підрізала крила... Тут тільки Москва догадалась, яку силу вона загубила і що таке був для неї Сірко... Тото, не треба булоб слухати гидоти!...

А, мабуть, як, то, кажуть, „щось велике в лісі здохло", коли сама Москва так заметушилась і згадала про Сірка.

Та нібаж і не „велике"!

Султан турецький Мугамед IV вийшов на правобережну Україну з страшенними силами і грозився добути Київ. Він уже добув славний город Каменець, церкви його повернув в мечети, всі церковні дзвони велів перелляти в гармати, образи із церков повикидати і святими іконами вибрукувати улиці. Із склепів же церковних звелів виволікти гроби значних горожан і повикидати їх за город на смітники. І це ще не все: вісімсот хлопят невеличких взяв собі у яничари, а молоденьких паничок у свої гареми, та в гареми своїх везирів і пашів...

Страх і трепет обгорнув і Україну і Польщу, бо і Дорошенко пристав з своїми козаками до султана. Кримська орда з ханом своїм Селем Гіреєм носилась по Україні як та хуртовина. Усе никло перед грізним падишахом і його санджаками...

Зловіща луна тієї хуртовини лунала вже під самою Москвою...

(Дальше буде).

U. S. O.

Як відомо вже з преси, радія та повідомлень всіх українських товариств і організацій в Великім Ню Йорку, що в Ню Йорку існує Українська Дивізія U. S. O.

Правда, частина нашого громадянства, ще далі ніякими громадськими справами не інтересуються. Таке явище існує зрештою не тільки між українцями. У кожній національності є певне число людей, яких ніщо ніколи не обходить, яких доти щось не інтересує, поки їх не діткне особисто. Таким людям звичайно й здається, що все, що хтось робить для організації, непотрібне. Мовляв, такими справами най журиться той, що не має чим журитись.

Навіть трохи свідома людина так не думає. Для неї, нічого не думати і нічого не знати є просто гріхом, бо аби знати щось і про щось, треба лише дещо часу й труду.

Я певний, що є ще між українцями одиниці, не обзнайомлені з організацією U. S. O. Звісна річ, я не маю на увазі тих людей, що належать до всяких організацій, бо такі люди хочби з якихось причин не читали часописей про U. S. O., то все таки мали нагоду чути про таку організацію, як U. S. O., від своєї власної організації. Є теж між нашим громадянством много таких, які не тільки інтересуються U. S. O., але які, як піоніри, вже давно зложили свою жертву на U. S. O. і тоту організацію попирають при кожній нагоді.

Як нам відомо, українське громадянство Великого Ню Йорку дістало зобовязання від головного уряду U. S. O. зложити частину 4½ міліонового фонду U. S. O. в протязі 2—3 недiль. Квота наша — 12,000 долярів. Цю квоту зложити треба, аби на нас не дивились, як на яких недбалих людей, які легковажать собі власне й загальне добро.

Треба мати лише волю і гуманність, а тих 12 тисяч долярів можуть бути зложені дуже скоро. Хай кожний з нас заощадить кілька центів кожного дня через час кампанії, а квота наша буде не тільки виповнена, але переповнена.

Коли яка родина або особа не може дати разом якусь суму, відставте на бік кілька центів денно, а по кількох днях дайте свою жертву на U. S. O. до Української Дивізії, бо даючи на U. S. O., даєте комусь, кого знаєте, може якраз комусь зо своєї родини. Коли U. S. O. дає даром всякі услуги для наших вояків, як в нашім краю, так на всіх фронтах, а Ви даєте жертву на U. S. O., так тим самим в дійсности Ви даєте даром ті услуги для наших вояків, котрі кладуть своє життя за наше краще завтра.

Від жертви на U. S. O. ніхто не повинен відказатись, зглядами на партійну приналежність, бо коли не допишемо нашою квотою на U. S. O., то сором за це спаде не на одиниці, але на усіх.

Тому всі до праці і жертв на U. S. O.

П. Стасюк,
касієр Укр. Див. U. S. O.

Жертви прошу слати або принести на адресу: **P. Stasiuk, 124 — First Ave., New York, N. Y.**

Домашній Фронт

Два місяці тому ми встановили, що спеціялісти називають „стелею" над цінами майже всіх предметів, якими ми користуємось, які ми одягаємо або їмо. Це значить, що від тепер ніхто не може вимагати більшої ціни за свій товар, ніж він вимагав за той самий товар в певний період часу, звичайно в березні. Ця справа не була так простою, але зроблена для того, щоби затримати зріст цін.

Поки що ми з тим справляємося дуже добре. Ціни на річі не коштують нас з кожним днем більше й більше і маємо ліпшу вартість доляра, витраченого на зброю і кораблі. А в деяких частинах Злучених Держав кошти прожитку навіть зменшились.

Але ми не спинимось на тім. Остаточна перемога в боротьбі проти високих цін вимагає, аби ми використали всі способи, які можуть помогти справі. І ось з 1. липня буде встановлена „стеля" на ціни так званих „консумерських послуг". Тими послугами вважаємо всі ті великі чи малі послуги, за які ми платимо майже щодня. Як даємо чистити наші черевики, дістаємо послугу, за яку платимо. Для регулювання послуг будуть встановлені спеціяльні правила, тому що це є важна справа а разом з тим така, якою зацікавлена кожна родина в країні. На послуги видається біля $5,000,000,000 річно в майже 1,000,000 майстернях, крамницях та в інших місцях.

Після 1. липня з вас не можуть вимагати за чищення черевиків, за випрасовання одягу, або за проявлення ваших фільмів більше, ніж вимагали в березні. Як що ви самі є бизнесменом, ви не можете вимагати більше за направлення годинника, або за прання білизни, або за перехowвання футра, ніж ви брали в березні. Це тільки пару прикладів консумерських послуг, які підлягають новому розпорядженню, а є їх сотки.

Як ми спільно стараємось втримати кошти харчів та одягу, так само спільно повинні затримати оплату за послуги. „Ця боротьба на домашньому фронті", казав адміністратор цін Ліон А. Гендерсон, „може бути і буде виграна широкою співпрацею всіх нас — уряду, покупців та продавців. І вона буде виграна.

На цілому фронті ми переводимо мобілізацію людських сил, — прямуємо до того, аби кожний мужчина і жінка були на такій праці, яка продукує найбільше річей, подрібних для перемоги, і відповідає потребам. Одною з тих потреб є найми на працю для великого числа тимчасових безробітних які лишилися без праці з причини припинення не конче потрібної цивільної продукції, зокрема в таких великих містах, як Ню Йорк. Голова Воєнної Комісії Розпреділення Людської Сили, Пол В. Мек-Нат, губернатор нюйорського стейту Герберт Лімен та мейор міста Ню Йорку Фіорелло Ла Ґвардія признали на нараді минулого тижня, що в Ню Йорку є великі запаси людських сил і машин, яких не використовується для воєнних зусиль, і обмірковували пляни, як запобігти тому.

З нагоди того, що двохтижнева кампанія по збиранню старої ґуми наближалась минулого тижня до кінця, Рада Воєнної Продукції звернулась до 12,000 місцевих комітетів з закликом, щоб вони посилили свою працю... Автомобілеві шинтариця дали в травні понад 383,253 тон старого металю, на 10 відсотків більше, ніж у квітні, або 100 відсотків більше, ніж пересічний місячний добуток в 1941. році... Кампанія по збірці алюмінію з минулого літа дала 6,398,051 фунтів, що становить тільки 42 і пів відсотка сподіваної кількости... Власники і шофери 5,000,000 моторових троків в Америці притягнені до кампанії під таким кличем „їдьте, але зберігайте ґумові опони"... Вашому домовласникові не заборонено помалювати або удекорувати на ново ваше помешкання, якщо це належить до нормального „утримання або направи".

ТВЕРДИЙ ПОВЗ.—Німецька бомба лише загнула дещо панцир цього повза. Вояки називають ці типи повзів „ґенералом Ґрентом". Сцена знята була десь у Лібії.

Ідея, що Одинока в Силі Замирити Світ

(Докінчення зо сторони 2-гої)

(Докінчення зо сторони 2-гої)

ною подією та немає вже сили приневолити народи погодитися на чужинецьке панування над собою. Вони стали правдивою новою евангелією для доси поневолених.

Вилсонівське право про самоозначення народів фундаментом української національної політики.

Ледви серед якого народу засади през. Вилсона були приняті з таким одушевленням та священною вірою у їх справедливість, як серед українського народу. Чому? Тому, що вони виповідали то саме, що говорив наш безсмертний Тарас Шевченко: **„Не чужого ми бажаєм, а свого то права".** Ідея Вилсона як гомін надії на остаточну справедливість і для українського народу будила й несвідомих доси до спільного кращого національного життя. Вона відбилася живим відгуком на українськім Закарпатті, пораненім кількасотлітним гнобленням мадярського панування. Вона казали селянським делеґатам зізду в Хусті передиратися через Карпати, щоб західно-українському парляментови донести про їх волю жити в одній українській державі. Ідея Вилсона відкрила надії навіть для Лемківщини стати частиною вільної України.

В імя засад Вилсона визначувала Західно-Українська Народня Республика та Східно-Українська свої межі, і не було одного випадку, щоб український нарід посягнув по одну пядь чужої землі всупереч новій евангелії волі американського президента. Так само в імя засад Вилсона про вільне самовизначення кожного народу обі українські републики свобідним історичним актом з 22. січня 1919. р. получилися в одну Українську Народню Републику на віки вічні.

Від тої історичної події не було вже сили, щоб зі сердець українських людей вирвати віру в священне право українського народу бути господарем на рідній землі; й не має нині сили приневолити його того права зректися. За ту віру вмирали тисячі українського воящтва на усіх просторах української землі під Львовом, Чортковом, Одесою, Базаром чи під Крутами ослонюючи своїми грудьми українську столицю Київ.

Та що найважніше та віра давала тугість українському національному життю ніколи не погодитися з якимнебудь чужинецьким пануванням над Україною та з її пацелюванням на наруґу над найвеснілими ідеалами през. Вилсона про волю народів.

Липписець.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ПІТСБУРҐ, ПА.

Удалий український День Побіди.

В неділю 28. червня, відбувся тут український День Побіди зеднаних націй й Америки. Торжественну Сл. Божу відправив преосв. еп. Богдан в асисті 10 священиків Української Православної Дієцезії, в присутности епископального епископа Александра Мана й його духовенства, в Катедрі епископальної дієцезії в центрі Пітсбурґу при 6. евню. Співав Сл. Божу злучений хор: Шерон, Нюкесл, Йонґстави під диріґентурою о. Мусійчука й хор з Монессен під диріґентурою п. Лабойка. Проповідь в англійській мові виголосив всч. о. Донаґю (ірляндець, що є священиком української прав. дієцезії) і преосв. Владика Богдан в укр. мові. В дверях церкви привітав Владику посадник міста а в церкві місцевий парох о. І. Коцан. Велика епископальна катедра була заповнена по береги — коло 1,000 присутних, українців з ріжних сторін й американців. День заряджено околичним духовенством під проводом о. Г. Пипюка з Монессен.

По Сл. Божій був бенкет в Форт Пітт готелю, де товстмайстром був о. Донаґю. Говорили: суддя Шам, представник фінансовий від державних Бондів з Вашинґтону; пп.: М. Хандога, Онишків, Шабатура, Дачко, Лісько, (з Нюкесл) і деякі свої й чужі священики. Відчитано привітний вірш „До побіди" о. С. Мусійчука. Концертову програму дав злучений хор: Сурма з Нюкесл, Кобзар з Шерон й часть Бандуриста з Йонґставн, під управою всч. о. Мусійчука. Сольові точки дала пані Хандога при акомпаніяменті пани Онишків. На бенкеті було приявних 250 людей, включно з хором. Присутні купували „Дифенс Бонди" в висоті від сотки до $1,000. Забави з танцями для молоджи в готелевій салі закінчили торжество.

Вм.

Е. Жарський.

ЗДОРОВЛЯ Й ХАРАКТЕР

Дуже важна річ для людини — здоровля. А здоровля — це не лише, як ми звичайно думаємо; брак недуг і різних недомагань, алеж і вміння виконувати довготривалі й великі зусилля, зносити труди й невигоди з радістю та погідністю духа. Основаж здоровля, це — правильна будова тіла, видержливі легені, сильне серце, міцні суглоби (сустави), що дозволяють виконувати гнучкі рухи, здорові мязні, послушні нашій волі. А чим більше в нації здорових громадян — тим більша її сила.

Тепер усі вже визнають, що свіже повітря, сонячне проміння, вода, відповідні харчі, рух — мають великий вплив на здоровля людини, на її тіло й душу. Вже в старовині греки виховували свою молодь серед природи. Але згодом, у середньовіччі, про це забули. Аж щойно перед французькою революцією починають лунати гасла — вертайтесь до природи! А вчені починають досліджувати, як впливає на тіло людей сонце, повітря, те, коли пробувати серед природи, який звязок між умом і здоровим, виплеканим руханкою тілом і т. д.

Ще 1809 р. Ґеллер у Відні виказав, що діти з невеликими умовими здібностями, це — здебільша, хирляки, із слабою будовою тіла. Алеж коли відповідно вправляти такі діти, то в них краще постава, скріплюється тіло і збільшуються умові здібности. Виявилося, що учні, які повторюють ту саму клясу, були пересічно тілесно гірше розвинуті від своїх ровесників, що добре вчилися. Таксамо стверджено (Квірсфельд), що сильні тілом діти мають ліпшу память, що такі діти, при умовому зусиллі, менше томляться, ніж діти слабші.

Цікавий досвід зробив учений Ґоден на учнях військової школи для малолітніх. Він поділив 100 хлопців у віці 16 років на дві громади по 50 хлопців кожна. Одна постійно дбала про фізичне виховання, друга — ні. По 3½ роках виявилося, що пересічний ріст першої громади на 3 цм. більший, вага на 7 кг. більша, обєм грудей на 8 цм. більший! Ці несподівані висліди викликали серед недовірків різні закиди. Одні казали, що, мовляв, ті, що не вправлялися, були вже з природи упосліджені. Щоб тих недовірків переконати, що не в тому справа, Ґоден вибрав із громади, що не вправлялася, 14 найслабших хирляків; 7 із них почало виконувати руханкові вправи, 7 далі не вправлялося. По кількох роках ті, що вправлялися, розвинулися так, як ті, що вправлялися від початку!

На жаль, такі приклади ще й досі не переконують батьків, яку велику вагу має для дітей їх — фізичне виховання. А тимчасом статистика виказує, що серед нашої шкільної дітвори майже половина дітей — хирляки, сухітники. Серед старшої, головно сільської, є багато зневформлених, покалічених частин тіла: одні попереростали, другі — недорослі, і все це через надто одновічну працю тих частин. Зрозуміла річ, що це до здоровля не причиняється. Все це поправляє фізичне виховання. Тимто й наше змагання повинно бути — щоб фізичне виховання було серед нас, українців, якнайбільш поширене!

Удосконалення тілесної будови людини — це теж одна з дуже важних справ, і цим займається фізичне виховання. Дитина відмалечку підлягає різним життєвим впливам, що деколи дуже відємно відбиваються на її будові тіла: дитина якась пригорблена, жалко на неї дивитися. А погляньте на руховика, що різними вправами чи спортами виробив собі гарну поставу — приємно робиться! Якось бачиш, що тіло начеб якесь удосконалене, гармонійно, узгіднено, збудоване. До такої гармонійної всебічности змагали старовинні греки. Вони для неї використовували різні вправи: біг, мет, дужання, тощо. На такі вправи приходили дивитися грецькі мистці-різьбарі й потім у марморі віддавали всі ці вправи. Ці різьби збереглися до наших часів, і досі викликують у нас подив не тільки для високого рівня грецького мистецтва, але й для грецького фізичного виховання.

Мета фізичного виховання є ще розвинути основні руховi справности — зручність, силу, швидкість та витривалість.

Ясная річ, що коли хто навчився справно переборювати перешкоди в рухівні (руханковій салі), чи на руханковому майдані, то ще справніше та зручніше переможе різні перешкоди в житті. Хто здобуде на майдані, чи в салі силу, швидкість, витривалість — той і в життi легко дасть собі раду. Він кожну перепону поборюватиме так, начеб це було на спортовому майдані чи в руханковій салі. Не диво, що американське, чи англійське обовязково вправляє бокс (навкулачництво), а японці — джію-джіцу (вміння руками перемогти озброєну людину).

Ми, українці, з роду сильні, витривалі. Алеж нам бракує найважніших прикмет: зручности і швидкости (ми все маємо час!). А ці прикмети такі важні для життя, дають нам поведене якслід фізичне виховання.

Та тут важне не лише тіло. Куди важніша для фізичного виховання — душа, вдача. Своїми різними засобами воно намагається вплинути додатно на вдачу-характер. Воно виробляє дисципліну, відвагу, силу волі, вміння проводити, опановувати нахили, старається усуспільнити, привчити до зусилля та незрадливого, совісного суперництва, розбудити практичний розум, одне слово — створити людину, гарну та сильну душею і тілом, свідому своїх цілей та завдань.

ПРОТИЛЕТУНСЬКА РУШНИЦЯ.—Залога протилетунської гармати, що острілює німецькі бомбовики, котрі налітають на Севастополь, так занята роботою, що й не вважає, що поза нею тріскають німецькі бомби.

Проф. Свен-Гедін.

КАЗОЧНИЙ ОСТРОВ ФЕНІКСА

Ми знов зробили один крок у безмежну пустиню Гобі з такими самими вражіннями, як залога корабля „Санта Марія" (Колюмба), яка дивувалася, що морю нема кінця, хоч корабель плив уже тиждень за тижнем на захід, а суші все ще не було видно. Але того дня дійшли ми до оази. Після одноденного відпочинку мали ми кинути цю оазу тай далі пуститися на безкрає море піску.

Як побачили ми цю оазу, здалося нам, що бачимо казочний острів птаха фенікса. До мого шатра принесли котелок жевріючого вугілля, щоби зменшити нічний холод, у якому годі було митися. Ми переходили попри величезний склад товарів, поукладаний рядами, біля яких лежало яких двіста верблюдів. То була китайська торговельна каравана з Ґутяпсе (Гучен). Вона відпочивала по дорозі до Квейгва-ченґ. Сторожкі собаки каравани вкінці перестали брехати, як мирно пішли далі нашою дорогою.

Правобіч мали ми перед і поза собою безмежне море піску із синім овидом. Здавалося, що ідемо берегом між двома морями, бо на півдні простягався невроджайний жовтий пісковий простір, мертва піскова пустиня, де нема ніодної криниці ні дороги. По другому боці овид інакший: подобає на зубчасту пилу. „Зуби" ці потворили мандрівні піскові надми. Такий краєвид тягнеться кілька днів. По правді, то і цей одноманітний краєвид що якийсь час трохи зміняється. Ідемо або степом, вкритим твердою ріпею (дрібним кремінням), де ростуть скарлоаталі рослини у далекій віддалі одна від одної; або переходимо через хребет усього кілька метрів високий або сходимо на стіжковатий горбок (обо); або ідемо піском поміж надмами, що назбиралися біля тамарісків, високих на два метри, вкритих густим, темнозеленим листям.

Ця дорога, наче тонка нитка, вяже найбільшу провінцію, Сін-Кіянг, із властивим Китаєм. Поправді це лише вузка стежка, визначена слідами верблюдів. На тих стежках дзвінки караван видзвонюють прастарі мельодії. Китайці співають пісні, тут шелестять тихі кроки верблюдів, а кістяки мучеників, що згинули тут, це дороговкази. Колиб ті кістяки рахувати від початку, можнаб нарахувати їх подиву гідну скількість. Ніяка інша караванна дорога у світі не може рівнятися з отсею щодо довжини. Ба, вона взагалі найдовша комунікаційна дорога, що на нашій землі лучить міста, краї і народи.

Цілі дві години бачили ми на західному овиді дві короткі темні лінії. Вони помало більшали і небаром побачили ми, що це два ліски високих, густо-листатих дерев. Ліски ці близько себе, розділені лише вузькою алеєю. Щось такого не бачили ми відколи покинули Пекін. Ми ледви вірили нашим очам! Дерева, високі, справжні дерева у цій безмежній пустині! Чи дійсно це правда? Я не менше був би здивований, колиб таксамо на овиді виринув був якийсь корабель. Лісок лівобіч складався з яких пятидесять, лісок правобіч із яких стопятьдесять дерев. На скраю більшого ліску розложено табор. Шатра побудовано вколо, а посередині оставлено місце, де в ночі мала горіти ватра.

В цій невеличкій оазі було кілька криниць із зимною водою. Називалася ця оаза „Олон-торой", себто „Багато тополь". Тополі це дикі азійські, з округлою, густо-листатою короною (Populus diversifolia), себто з неоднаковими листками! А саме однорічні паростки мають гостре листя, а старше гилля має листя у формі серця, з краю зубчасте.

Впадає в очі, що оба ліски мають такі гострі межі. Вони разом творять наче остров у пустині. Ні одно дерево не росте поза межею. Границя наче огнем визначена. Всі тополі старі. Нема ніодного молодого деревця. Нема здається надії для того ліса, що далі буде розростатися, бо мандруючі верблюди не оставляють ніодного молодого деревця, ніодного гону. Деякі дерева у повному розцвіті краси і сили, інші вже старі і доживають уже свого віку, деякі втратили вже корони, але все ще випускають нові гони з гострим листям на вершках. Ще інші вже всохли, але все ще держаться кріпко в корінях, деякі повалила буря на землю наче героїв. Найгарніші, живі ще дерева були високі на 18—20 метрів. Між їх пнями і під їх густими коронами ступається наче у святині, повній стовпів.

Поміж тополями біля криниць ріс густий очерет. Із вдоволенням приглядався я, як туди похожали верблюди та мясистими, мягкими губами зідали цю тверду ростину.

Коли люди побудували вже шатро, я як звичайно сів біля „столика" та глядів на південь, на могутні, невроджайні піскові надми, що наче морські филі — здавалося — затоплять цю невеличку оазу. Але тепер на „острові" було спокійно, а довкола нас із усіх боків чигав великий отвертий океан піску. Та вже найприємніше прислухатися шумові верховіття дерев — у такій околиці, як отня. Цей шум дерев наче приносить привіти з батьківщини і від любих нам людей.

Скоро минали години, які ми проводили тут на острові птаха фенікса після цілоденної мандрівки. Мали ми і гостей. Відвідало нас трьох мандрівних лям (або черців-прошаків). Вони були вже пять літ на мандрівці зі своїми трьома верблюдами. Були вони з Ташетукан, околиці Монголії, на схід від Кобди. Тепер ішли з Пекіна до якого навідалися, щоби поклонитися Таші-лямі, а тепер хотіли вертатися у свою батьківщину. В кожному монастирі задержувалися тижнями, а навіть місяцями, а зрештою ішли, просячи милостині від юрти до юрти (від хати до хати). Ми також дали їм дещо.

День наближався до свого кінця, сонце зникало у західному горі. Посеред шатер уложено ватру з трьох могутніх, порізаних тополевих пнів, у формі піраміди, яку виповнено сухим ріщам. Як стемніло, ми посідали довкола вогню. Всі наші люди були тут, крім двох китайців: Сію і Ма. Вони пішли були пішки вгору глибоким піском. Ми вже рішилися були висилати ранешку стежу за ними. Та ось нараз у далечі показався інший огонь. Це оба китайці побачили нашу ватру з далека тай на знак для нас і собі запалили огонь.

Люди принесли грамофон і серед холодної ночі при огріваючому огні пронеслися звуки знаних мельодій із маршів, співів, із опер: „Кармен", „Кавалерія Рустікана", „Батерфляй", „Ріголето", „Баяцо" і „Богема". Але гарніше ніж усі ті співи звучав шум нічного легкого у верховіттях тополь понад нашими головами. Поміж листям проблискували зорі, а між пнями випливав місяць ізза піскових надмів. А потім чули ми мельодію, старшу між усі інші мельодії грамофону. Наближалася велика торговельна каравана з заходу: чути було звуки дзвінків у всіх відтінках, справжню музику дзвінків. Нараз усе стихло. Каравана певно задержалася біля шатер кількох монголів. Та за яких десять хвилин знову роздалися ті звуки і помало завмирали на сході.

До ватри підійшов Зерат і розказував, що ця каравана складається із сто верблюдів, трицять купців, двацять людей служби. По дорозі з Гамі біля Ґашун-нор напали на каравану розбишаки, заграбили 1,400 долярів і всі кожухи. Купцям вдалося заховати всього сто долярів. Крамом, шкірами, вовною, сушеними овочами бандити не цікавилися. Смішне в тій сумній пригоді було це, що лише один купець мав рушницю. В одній монастирі черці радили купцям не дрочити розбишак зброєю, тому купець полишив у монастирі і цю одиноку рушницю. Тому то й не диво, що чотиром опришкам прийшлося зовсім легко налякати пятьдесять людей та обійтися з ними, як хотіли. Так не вдалася каравані торговельна мандрівка, а по дорозі розійшлося навіть тих сто долярів, які врятували були перед бандитами.

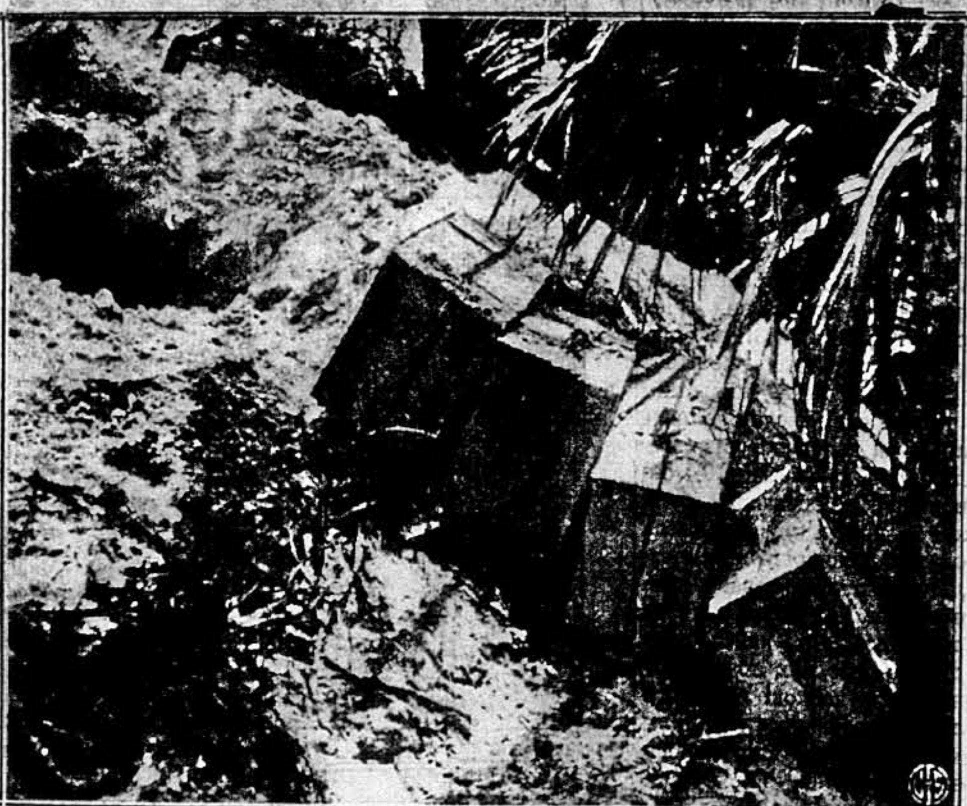
Наш огонь горів жовтим, червоним і зеленим полумям. Як пні перегоріли, ціла піраміда запалася, а вгору помчали тисячі іскор. По десятій годині вернулися Сію і Ма. Були голодні наче вовки. Дістали свою вечерю при вогні ще й музику до того. Але й ми всі почули ще опісля голод, тому пили чай і їли. Молодь скакала через огонь, танцювала російські танці. Був веселий настрій. Ніхто чужий був би не здогадався, що ми пройшли вже стільки пустинної дороги та що це ще більше маємо перед собою.

ЩЕ ОДИН ШПИГУН НА СУДІ

НЮ ЙОРК. — У місцевому федеральному суді признався Ріхард Фредерік Фріндт, що він справді належав до заговірників, що мали доставляти Німеччині інформації про оборонні заходи Злуч. Держав. Петер Донай і Ріхард Вебер, що були з ним поставлені на суд, до вини не признались, і суд визначив на кожного з них „бейл" на 25,000 долярів; їм закидується, що вони подавали Німеччині відомости про рухи кораблів, виливаючих з американських портів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 234, відбудуться в суботу, 4. липня, в год. 8. ввечір, в У. Н. Домі, 214-216 Фултон ул. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо будуть важні справи до полагодження, як також уряд і контр. комісія здадуть звіт зо своєї праці за другий квартал. Також просимо членів, котрі довгують, щоби вирівняли свої вкладки і инші належитости, бо в противнім разі уряд буде змушений поступити згідно з ухвалою і подати до суспендації. Члени, що не являться на збори, будуть карані згідно товариських ухвал. — За уряд: П. Сташко, предс.; І. Пілат, кас.; С. Могила, секр.

ЦЕ ПРИВЕЗЛИ САБОТАЖИСТИ. Німецькі саботажисти, висаджені на беріг коло Джексонвила, в Флориді, витягнули на беріг і закопали в піску ці чотири паки вибухових матерій.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей бланкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та висилати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи".

Число відділу ____________________

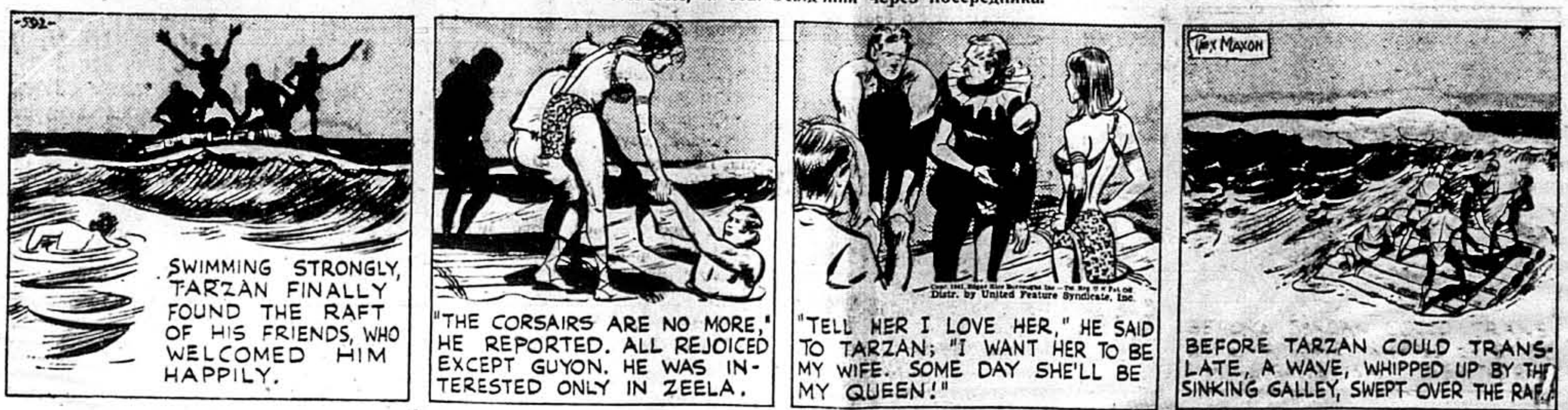
Імя й назвище ____________________

Стара адреса ____________________

Нова адреса ____________________

Пошта ____________________

ТАРЗАН, ч. 592. Освідчини через посередника.

Пливучи бистро Тарзан остаточно наздігнав дарабу, на якій знаходились його приятелі. Вони зустріли його радісно.

„Всі пірати знищені", заявив Тарзан. Всі раділи цею вісткою. Тільки один Ґуйон чомусь сумував. Він думав про Зелю.

„Скажи їй", почав Ґуйон переказуючи через Тарзана, „що я кохаю її і хочу одружитися з нею. Одного дня вона стане моєю королевою".

Та заки Тарзан вспів переказати слова Ґуйона Зелі, велика хвиля, що походила від потапаючого корабля, залила дарабу.